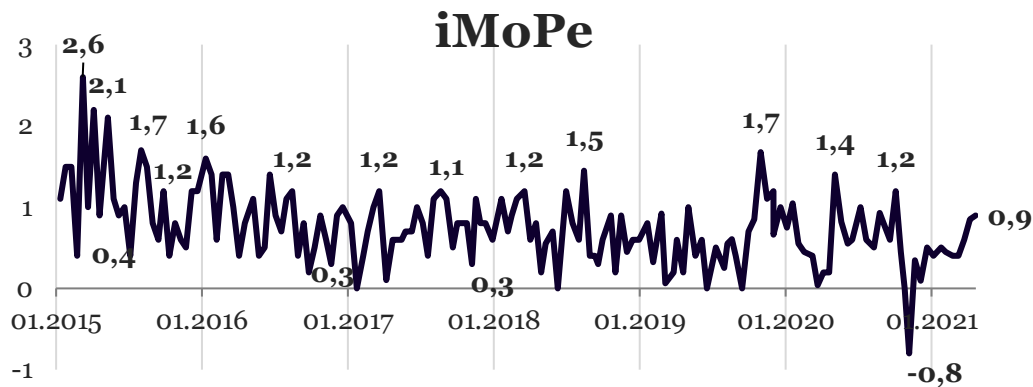

iMoRe №157. Конкуренція у доставці пенсій* та Бюро економічної безпеки

*Постанова про визначення організацій, які здійснюють доставку пенсій, на конкурентних засадах, була вилучена з Індексу реформ, у зв'язку з рішенням Уряду лишити [існуючий порядок](#) нарахування пенсій як мінімум до 1 січня 2023 року.

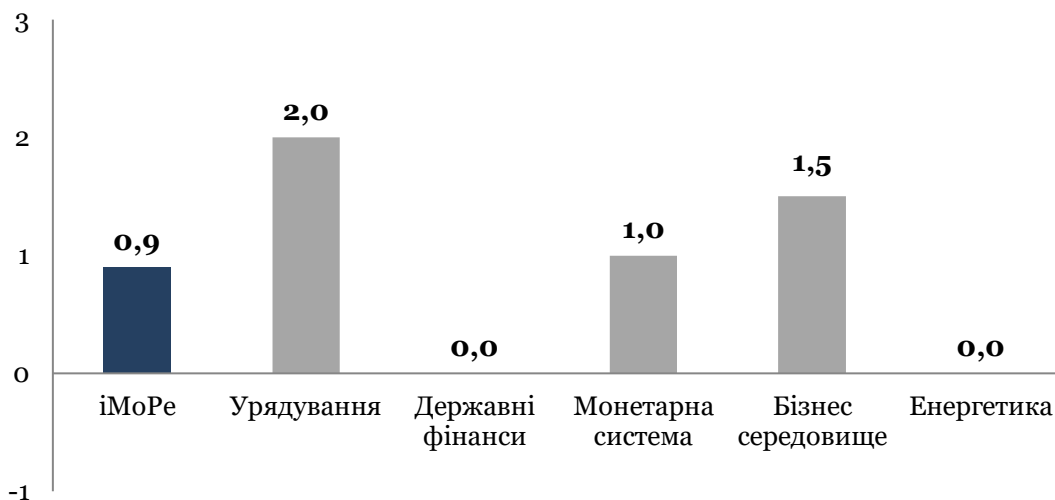
Індекс моніторингу реформ (iMoRe) становить +0,9 бала за період з 22 березня по 4 квітня 2021 року з можливих значень від -5,0 до +5,0. У попередньому раунді індекс дорівнював +0,9 бала.

Графік 1. Динаміка Індексу моніторингу реформ

iMoRe може приймати значення від -5 до +5,

Графік 2. Значення iMoRe та його компонентів у поточному раунді оцінювання

Основні події раунду

1. Постанова про визначення організацій, які здійснюють доставку пенсій, на конкурентних засадах, +2,9 бала*

Зараз доставку пенсій здійснює “Укрпошта”. Проте до 1 вересня 2021 правління Пенсійного фонду повинно визначити постачальника пенсій на конкурентних засадах. Таку постанову [прийняв уряд](#) 29 березня 2021 та визначив процедуру проведення конкурсу та вимоги до кандидатів. Так, експерти оцінили позитивний вплив цього рішення на конкуренцію.

Коментарі

«Окремі вимоги до організацій, що можуть брати участь у конкурсі, встановлені в постанові. Це досвід діяльності у сфері надання послуг поштового зв'язку протягом не менше ніж п'ять років та надання послуг в межах територіальних одиниць здійснення повноважень управлінь Пенсійного фонду, підрозділів соцзахисту тощо (уповноважені органи).

До Реєстру операторів поштового зв'язку на початку квітня 2021 року включено понад 100 компаній та підприємців, більше половини з яких потенційно підпадають під критерій охоплення територіальних одиниць здійснення повноважень уповноважених органів.

Разом із тим, у відкритому доступі відсутнє обґрунтування критерію досвіду роботи (чому саме 5 років), а з Реєстру неможливо оцінити які саме компанії та підприємці відповідають цьому критерію та для скількох операторів це буде нездоланим у найближчі рік-три бар'єром.

Інші вимоги до організацій – учасників конкурсу, як і процедура його проведення, що будуть встановлюватись Пенсійним фондом, мають бути прозорими, недискримінаційними, відкритими. В постанові це не визначено, відповідно, не можна визначити, чи будуть ці принципи дотримані під час проведення конкурсу.

Аналогічно з проведенням наступних конкурсів. Через невизначеність процедури їх ініціації незрозуміло, наприклад, як учасник ринку, який за певний час відповідатиме критеріям, зможе вийти на цей ринок. Також не визначена процедура виходу з ринку та вибору на заміну іншого оператора.

Окремо необхідно звернути увагу на положення постанови від 29.03.2021, за якою рішення конкурсної комісії про визначення переможців є підставою для закупівлі уповноваженими органами послуг за переговорною процедурою. Законом «Про публічні закупівлі» визначено виключний перелік випадків, за яких може обиратися неконкурентна процедура закупівлі замовником. Наявність постанови чи іншого нормативного акту не відноситься до таких випадків. Відповідно, у випадку

оскарження учасниками ринку таких переговорних процедур закупівель до АМКУ або ДАСУ, це може бути підставою для їх скасування».

Галина Верцімаха, керівник напрямку адвокатування «Ліга антикору»

«Конкурсний відбір поштового оператора з доставки пенсій стимулює конкуренцію між операторами та дозволяє державі обрати найбільш вигідну пропозицію. Але важливо врахувати, що в деяких населених пунктах Укрпошта може бути єдиним поштовим оператором, що унеможливіть конкурентний відбір організації для доставки пенсій.

З постанови також незрозумілий порядок проведення конкурсу - скільки та для яких географічних одиниць буде відібрано організації для надання послуг.

На мою думку, варто проводити конкурсний відбір не лише поштового оператора, а й уповноваженого банку, який згадується у постанові як такий, через який автоматично виплачуватимуть пенсії за відсутності вибору пенсіонером іншого банку. Так, Ощадбанк без конкурсу визначений таким банком розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21 січня 2004 р. № 25 “Про визначення уповноваженого банку, який провадить розрахунково-касові операції з коштами Пенсійного фонду України” (Офіційний вісник України, 2004 р., № 3, ст. 127))».

Дмитро Яблонівський, Незалежний консультант з корпоративного управління

2. Закон про створення Бюро економічної безпеки, +2,0 бала

За розслідування економічних злочинів зараз відповідають Державна податкова служба (податкова міліція), Служба безпеки України та Національна поліція. Частина функцій у цих органах дублюються, а підходи до роботи залишаються далекими від аналітичних. Це створює надмірний тиск на бізнес та поле для зловживань.

Закон [1150-ІХ](#) від 28.01.2021 запроваджує єдиний орган, який буде відповідати за розслідування економічних злочинів - Бюро економічної безпеки, визначає його повноваження та задачі. Коли Бюро економічної безпеки почне працювати, задачі СБУ та Нацполіції з розслідування економічних злочинів перейдуть до нього, а ДФС, яка фактично формується зараз повністю з податкової міліції, буде ліквідована.

Коментарі

«Для бізнесу прийняття закону про Бюро економічної безпеки - довгоочікувана подія. Але важливіше не ухвалення закону, а його застосування, тому поки рано робити висновки.

Важливо, щоб почала функціонувати державна система, у якій ключову роль у боротьбі з економічними злочинами посяде агенція, яка займатиметься аналітичною роботою та буде знаходити ознаки скоєння економічних злочинів. Такою структурою має стати Бюро економічної безпеки. Вже далі, після перевірки цих підозр, могли б залучатися силові органи: поліція, прокуратура, коли мова йде про захист державних інтересів, чи СБУ, якщо злочин несе загрозу національній безпеці. Зараз ці інститути часто намагаються паразитувати на бізнесі. Якщо це вдасться зупинити, це буде надзвичайно великим досягненням.

Наразі ж у підприємців існують побоювання, що Бюро економічної безпеки може стати ще одним, додатковим, контролюючим органом у сфері функціонування бізнесу.

Будемо чекати практики застосування нового закону».

**Олександр Почкун, Співзасновник та керуючий партнер
Baker Tilly в Україні**

«Набув чинності Закон №1150-IX, який передбачає створення єдиного органу із розслідування економічних злочинів – Бюро економічної безпеки України. Я переконаний, що створення БЕБ є правильним рішенням, яке формує інституційні умови для захисту економічних процесів та бізнесу від тиску силових органів і зрештою дає можливість суб'єктам господарювання у разі порушення законодавства контактувати тільки з БЕБ, а не з десятками інших органів, як це було раніше.

Хочу зауважити, що основною функцією БЕБ буде аналітична робота, а не силові повноваження. Бюро аналізуватиме бенефіціарів фінансових операцій і визначатиме, чи є порушення закону в обігу коштів тих чи інших бізнес- чи державних структур. Очевидно, що за таких умов тиск на бізнес зменшиться.

Прийняття Закону №1150-IX - це перший крок зі створення єдиного правоохоронного органу. У Парламенті на законодавчому рівні триває підготовка відповідних законопроектів щодо його імплементації. Потребують внесення змін адміністративне та кримінальне законодавство, окрім цього, в процесі імплементації є необхідність в прийнятті низки підзаконних актів щодо функціонування БЕБ. Зрештою, робота триває і від нас усіх залежить те, чи працюватиме ефективно новий правоохоронний орган».

**Данило Гетманцев, Голова Комітету Верховної Ради України з питань
фінансів, податкової та митної політики**

«На сьогоднішній день боротьбою з економічними злочинами займається і податкова міліція, яка входить у структуру Державної фіскальної служби, і відділ боротьби з економічною злочинністю Служби безпеки України, і відповідний відділ Національної поліції України.

Представники компаній-членів Американської торговельної палати в Україні (Палата) відзначають, що їхня об'єднана робота часто сприяла не так розкриттю кримінальних правопорушень, як створенню тиску, зокрема, на добросовісних платників податків.

Після створення Бюро економічної безпеки (БЕБ) стане єдиним, відокремленим від інших державних органів, органом із запобігання, виявлення, припинення, розслідування та розкриття кримінальних правопорушень у сфері господарської діяльності, пов'язаної з державними фінансами.

Закон наділяє орган доволі широкими повноваженнями у порівнянні з іншими правоохоронними органами, що, на думку бізнес-спільноти, може створити поле для зловживань. Стурбованість також викликає процедура відбору працівників та директора БЕБ.

На переконання експертів компаній-членів Палати, для забезпечення ефективного впровадження реформи необхідно прийняти низку виважених та якісних законодавчих змін до Кримінального та Кримінально-процесуального кодексів України.

Раніше експерти компаній-членів Палати надали низку пропозицій до відповідного законопроекту №3087-д, частина з яких була врахована в прийнятому Законі. Ми вітаємо наявність діалогу між бізнесом і державою, продовжуємо відслідковувати вищенаведені аспекти та готові надавати відповідні пропозиції».

Ксенія Величко, Менеджер з питань стратегічного розвитку (Правова політика), Американська торговельна палата в Україні

«Закон України «Про Бюро економічної безпеки» - це результат багаторічного діалогу між державою та бізнесом, де останній висловлював очікування щодо зменшення тиску на бізнес зі сторони правоохоронних органів. Нижче розглянемо ці очікування і те, чи вдалося їх реалізувати в новому законі:

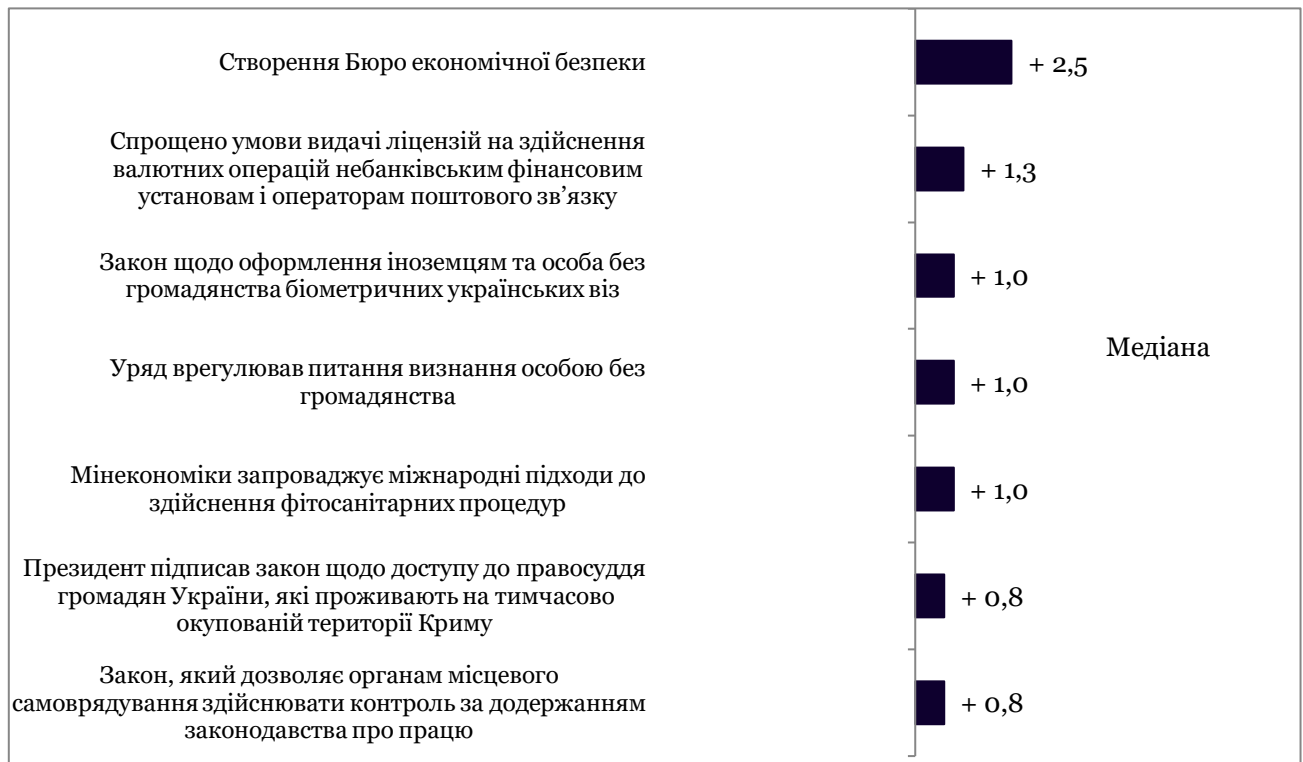
- ліквідація податкової міліції – так, закон передбачає, що після створення БЕБ відповідні матеріали кримінальних проваджень мають бути передані податковою міліцією в цей орган;
- один орган для розслідування так званого «економічного блоку» злочинів – ні, БЕБ фактично розслідуватиме ті злочини, розслідуванням яких займалася податкова міліція. Таким чином, бізнесу доведеться і надалі мати справу із численними правоохоронними органами;

- створення аналітичного органу – не зовсім так. Адже згідно із Законом БЕБ вестиме не лише аналітичну, а й правоохоронну та інші функції;
- забрати у СБУ можливість розслідувати «економіку» - майже так. Закон вносить ряд змін, які мали б слугувати превентивним механізмом. А саме, із завдань СБУ прибирають розслідування кримінальних правопорушень щодо корупції та організованої злочинної діяльності у сфері управління і економіки. Водночас залишається лазівка у вигляді положення ст.216 Кримінального процесуального кодексу України, що у певних випадках надає можливість прокуророві визначити підслідність справи своєю постановою;
- створення нового органу за високими стандартами відбору – швидше ні, ніж так. Для відбору кандидатів на посаду керівника БЕБ передбачено створення комісії. Однак членом такої комісії може бути лише громадянин України. Тобто участі міжнародних експертів у відборі, що свого часу мало місце у випадку із НАБУ, не буде».

Катерина Гупало, адвокат, партнер АО «Арцінгер»

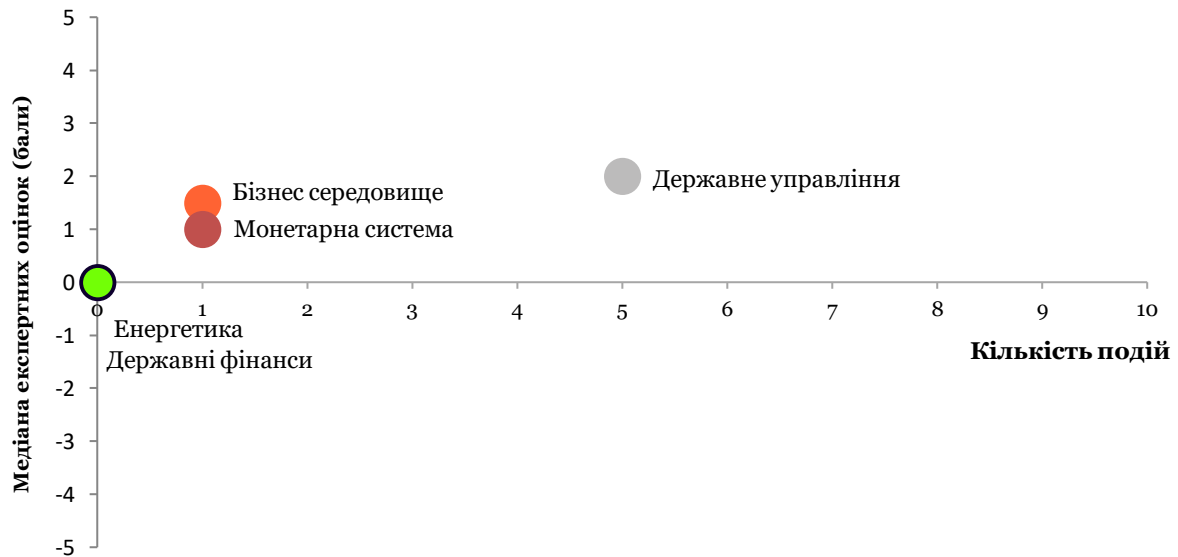
Графік 3. Події, що визначали значення індексу, оцінка події є сумою її оцінок за напрямками, тому вона може перевищувати +5, або бути меншою за -5

Таблиця 1. Оцінки всіх подій та прогресу реформ за напрямками

Державне управління	+2,0
Президент підписав закон щодо доступу до правосуддя громадян України, які проживають на тимчасово окупованій території Криму	+0,8
Закон щодо оформлення іноземцям та особою без громадянства біометричних українських віз	+1,0
Створення Бюро економічної безпеки	+2,5
Закон, який дозволяє органам місцевого самоврядування здійснювати контроль за додержанням законодавства про працю	+0,8
Уряд врегулював питання визнання особою без громадянства	+1,0
Державні фінанси	0,0
Монетарна система	+1,0
Спрощено умови видачі ліцензій на здійснення валютних операцій небанківським фінансовим установам і операторам поштового зв'язку	+1,3
Бізнес середовище	+1,5
Мінекономіки запроваджує міжнародні підходи до здійснення фітосанітарних процедур	+1,0
Енергетика	0,0

Графік 4. Значення окремих компонентів Індексу та кількість подій

(Див. графіки та таблиці на сайті http://imorevox.in.ua/?page_id=577, http://imorevox.in.ua/list_rounds.php)

Довідкова інформація: Індекс Моніторингу Реформ (iMoPe) VoxUkraine призначений надавати комплексну оцінку зусиллям влади України зі впровадження економічних реформ. Індекс базується на експертних оцінках змін у регуляторному середовищі за п'ятьма напрямками:

1. Державне управління
2. Державні фінанси
3. Монетарна система
4. Бізнес середовище
5. Енергетика

Детальніше про Індекс та методологію розрахунку можна дізнатись на сайті imorevox.org.

[VoxUkraine](#)- це ініціатива, створена групою міжнародних та вітчизняних економістів, присвячена реформам та економічному розвитку України. Цілями VoxUkraine є поширення науково обґрунтованого аналізу та коментарів щодо економічних та суспільно-політичних подій в Україні, підвищення рівня дискусії та формулювання системного підходу до реформ, а також інтеграція України в світову мережу економістів та діячів, відповідальних за економічну політику.

Головний інформаційний
партнер

interfax-УКРАЇНА
ІНФОРМАЦІЙНЕ АГЕНТСТВО

Партнери проекту

ЦЕНТР
ЕКОНОМІЧНОЇ
СТРАТЕГІЇ

